

Презентацію створено за допомогою комп'ютерної програми ВГ «Основа» «Електронний конструктор уроку»

## РОЗДІЛ X. ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

### Урок 10.10. ОЦЗ

#### Тема 10.3-3. Основні принципи та завдання захисту населення в надзвичайних ситуаціях. Інженерний захист населення

##### Мета

Розповісти про основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях.

##### План уроку

1. Інженерний захист населення.
2. Класифікація, обладнання та порядок використання.

##### 1. Інженерний захист населення

Захист населення і територій — це створення необхідних умов для збереження життя людей або зменшення втрат населення і завдання шкоди територіям при надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час. До способів захисту населення належать:

- своєчасне оповіщення населення;
- заходи протирадіаційного та протихімічного захисту;
- укриття в захисних спорудах;
- використання засобів індивідуального захисту;
- проведення заходів евакуації населення та матеріальних засобів.

Захист населення потребує здійснення низки інженерних заходів заздалегідь та при загрозі надзвичайної ситуації. До них можна віднести такі заходи:

- будівництво і накопичення захисних споруд у мирний час;
- швидке будівництво додаткових укриттів у воєнний час;
- переобладнання під укриття різних споруд;
- комплектування захисних споруд системами життєзабезпечення та необхідним обладнанням;
- створення надійної системи повідомлення про загрозу аварій, катастроф, стихійних лих, нападу противника;
- захист запасів продуктів, води, господарських тварин, рослин;
- накопичення засобів індивідуального захисту для всього населення держави.

Укриття в захисних спорудах є одним з основних способів захисту населення.

Захисні споруди призначені для захисту людей від наслідків аварій (катастроф), стихійних лих, а також від вражаючих факторів зброї масового ураження та звичайних засобів нападу дії вторинних вражаючих факторів.

## **2. Класифікація, обладнання та порядок використання**

Захисні споруди класифікуються:

- за місткістю — малої місткості (150–600 осіб), середньої місткості (600–2000 осіб), великої місткості (більше 2000 осіб);
- за призначенням — для захисту населення, для розміщення органів управління і медичних закладів;
- за місцем розташуванням — вбудовані, окремо розташовані, метрополітени, у гірських виробках;
- за термінами будівництва — збудовані завчасно, швидко збудовані;
- за захисними властивостями — сховища, протирадіаційні укриття, найпростіші укриття-щілини (відкриті та перекриті).

*Сховища* забезпечують надійний захист людей від вражаючих факторів (високих температур, шкідливих газів у зонах пожеж, вибухонебезпечних, радіоактивних і сильнодіючих отруйних речовин, обвалів та уламків зруйнованих будівель і споруд та ін.), а також зброї масового ураження і звичайних засобів нападу.

*Протирадіаційні укриття*, в основному, забезпечують захист людей від радіоактивного зараження, світлового опромінення, а також зменшують дію ударної хвилі і проникаючої радіації. Крім того, вони захищають від крапельнорідинних отруйних речовин і частково від хімічних і біологічних аерозолів.

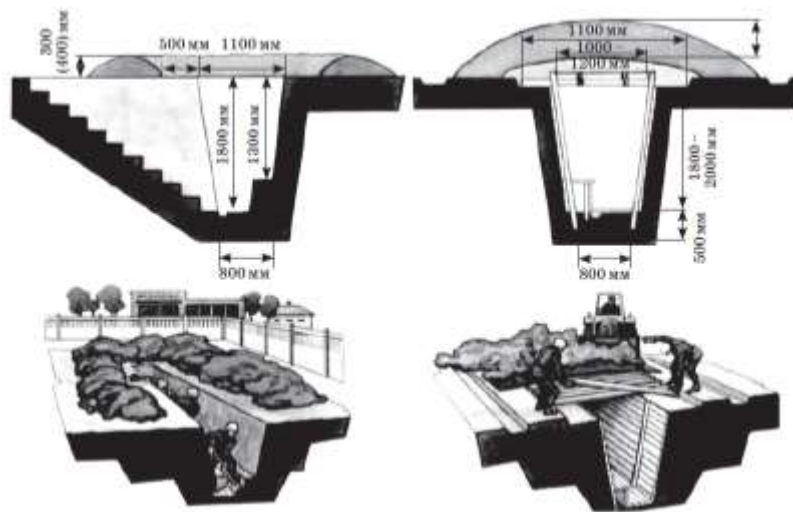
*Найпростіші укриття* (див. рис. 268) зменшують радіуси ураження людей ударною хвилею, послаблюють дію радіоактивних випромінювань та ураження світловим випромінюванням.

Сховища повинні будуватися з урахуванням таких основних вимог:

- забезпечувати безперервне перебування у них людей не менше 2 діб;
- будуватися на ділянках, які не можуть бути затоплені;
- бути на відстані від мереж водостоку і каналізації;
- не дозволяється прокладання транзитних інженерних комунікацій через сховище (стислого повітря, гарячого водопостачання, газо- та паропроводів);
- прокладання трубопроводів каналізації та водопостачання допускається за наявності виникаючих пристроїв;

- мати входи і виходи із тим ступенем захисту, що й основні приміщення; а на випадок завалу — мати аварійний вихід.

Сховище має основні та допоміжні приміщення.



**Рис. 249. Найпростіші укриття та порядок їхньої побудови**

До *основних* належать: відсіки для тих, хто укривається, пункти управління, медичні кімнати.

До *допоміжних* відносяться: тамбур-шлюзи, фільтровентиляційні приміщення, санітарні вузли, приміщення для зберігання води та продуктів харчування та інші.

Відсіки для тих, хто укривається, обладнуються місцями для сидіння та сання згідно з нормами.

У сховищах у необхідній кількості розміщуються обладнання, меблі, прилади, інструменти, ремонтні матеріали, протипожежне та медичне майно.

Входи повинні забезпечувати можливість швидкого та безпечного заповнення сховища.

Кожне сховище повинно мати не менше двох входів, один з яких обладнується як аварійний.

Система постачання повітря забезпечує вентиляцію приміщень захисної споруди й очистку зовнішнього повітря від радіоактивних, отруйних речовин і бактеріальних засобів.

Електропостачання та опалення здійснюється від зовнішніх джерел постачання. Для аварійного забезпечення великих захисних споруд передбачається автономне електропостачання. У невеликих захисних спорудах має бути аварійне освітлення (переносні електричні ліхтарі та інші джерела).

Опалення проектується від загальної системи опалення. У неопалювальних приміщеннях слід передбачити установку опалювальних засобів. При заповненні сховища системи опалення вимикаються.

Запас харчів у сховищах передбачається на дві доби. Для розміщення продуктів обладнується приміщення.

У протирадіаційних укриттях при вході передбачається приміщення для зберігання забрудненого одягу.

При недостатній місткості завчасно споруджених укриттів будуються швидко споруджувані укриття. Під укриття можуть також пристосовуватися різні приміщення та споруди. У сучасних містах є багато підземних споруд різного призначення, які можна використати як сховище після деякого дообладнання. До них належать метрополітени, транспортні та пішохідні тунелі, заглиблені частини будівель.

У замській зоні під протирадіаційні укриття в першу чергу пристосовуються підпілля і підвали житлових будинків та будівель різного призначення, овочесховища, приміщення будинків, природні печери, гірські виробки.

Найпростіші укриття будуються в місцях скупчення людей, на маршруті евакуації та тимчасово в замській зоні, коли кількість наявних сховищ не забезпечує укриття людей, а оскільки найпростіші укриття зменшують радіус ураження людей ударною хвилею і послаблюють дію радіоактивного випромінювання та ураження світловим випромінюванням, але не забезпечують захисту від отруйних речовин і бактеріальних засобів, то за наявності часу вони поступово переобладнуються в протирадіаційні укриття.

### **Контрольні питання**

1. Які заходи включає захист населення в надзвичайних ситуаціях?
2. Назвіть приміщення, які є у сховищах за призначенням.
3. Чим відрізняються протирадіаційні укриття від найпростіших укриттів?

Презентацію створено за допомогою комп'ютерної програми ВГ «Основа» «Електронний конструктор уроку»

© ТОВ «Видавнича група “Основа”», 2015

Джерела:

Пархомчук В. В. Усі уроки до курсу «Захист Вітчизни». 10–11 класи / В. В. Пархомчук. — Х.: Вид. група «Основа», 2011. — 400 с. — (Серія «Усі уроки»).